

Kampen om dine data

Digitaliseringspolitikk er mer enn bredbånd!

30. november arrangerte NorStella sitt første folkemøte, Kampen om dine data, som samlet nesten 100 deltakere fysisk og digitalt. Det ble gitt over 40 innspill knyttet til hvordan politikerne i større grad kan forstå rollen data har i dagens samfunn, hvordan data kan bidra til det grønne skiftet og hvordan vi inngår at borgerne blir «fanget» i kampen om data.

Direktøren i Teknologirådet Tore Tennøe og Stortingsrepresentant Nikolai Astrup (H) diskuterte blant annet «digital politikk» og satte i stor grad likhetstegn mellom «digital politikk» og bredbåndpolitikk i en debatt ledet av Kirsti Kierulf fra Norsk Kommunalteknisk Forening (NKF). Et annet sentralt poeng som Nikolai Astrup trakk frem, var at om man brukte mer penger på «riktig» digitalisering, kan det bli redusert behov for penger i den offentlige tjenesteproduksjonen.

Vi i NorStella mener det er langt mer enn bredbånd som er viktig innen politikken knyttet til digital politikk i samfunnet, og gjennomgår i denne artikkelen områdene som deltakere og innledere tok opp spørsmål knyttet til.

Politikernes rolle

I Norge har vi politisk styring over lover, forskrifter og finansiering av offentlig tjenesteproduksjon. Likevel er det ofte ikke sammenheng mellom de juridiske rammebetingelsene som etableres, og finansieringen som vedtas slik at offentlige organisasjoner har anledning til å oppfylle betingelsene.

De siste årene har vi sett at kommuner og fylkeskommuner har blitt angrepet av krypto virus som har satt den digitale infrastrukturen til organisasjonen ut av spill i kortere eller lengere perioder. Organisasjonene har ikke klart å etablere styring og forvaltning av informasjonssikkerhet som skal beskytte mot denne typen angrep og ivareta forvaltningen av digital informasjon.

En enkel analogi; for at vi skal få færre ulykker på veiene våre, har vi innført periodisk kjøretøykontroll, slik at vi sikrer at alle som skal trafikkere veiene våre har kjøretøy som er trafikksikre. Når det kommer til digital infrastruktur, har vi ikke noe tilsvarende kontrollregime som sikrer at digital informasjon ikke kommer på avveie fra offentlige organisasjoner.

Med utbredelsen av Internett i samfunnet, har vi som innbyggere en klar forventning om å kunne ha trygg og brukervennlig digital dialog med offentlige myndigheter. Forventingene er fulgt opp av politikerne med nasjonale strategier og rammeverk for utvikling av sikre og brukervennlige digitale tjenester – men finansieringen for å gjennomføre ser vi mindre til i de offentlige budsjettene.

Innen kommunal sektor har Oslo kommune etablert sin egen organisasjon for digitalisering av kommunens tjenestetilbud. De har eksempelvis laget en digital løsning for tilgang til kommunale bygg, Oslo nøkkelen. En smart og god løsning – hvor det ikke finnes en leverandørindustri som kan bidra til at løsningen gjenbrukes av andre kommuner, og at nye behov som kommer også kan bli ivaretatt.

Det grønne skiftet

Klimaendringer er en realitet, og det grønne skiftet blir stadig viktigere. Norge vil ikke nå sine målsettinger knyttet til reduserte utslipp uten økt bruk av digitale verktøy og data. Data om forbruk, logistikk, produksjon, landbruk, miljø, bolig og klima må kobles med tiltak og målinger for å sikre reduksjonene av utslipp.

Borgerne

Offentlige virksomheter bruker i dag verktøy fra Facebook og Google til blant annet å analysere hvordan websider brukes av borgerne. Tjenester, som eksempelvis Google Analytics, benyttes «gratis» av de offentlige virksomhetene – i bytte mot et utvalg av dataene som vi borgere legger igjen når vi besøker websider som nav.no eller oslo.kommune.no. Teknologirådet har i etterkant av NorStellas folkemøte lagt et råd i rapporten [«Teknotrender for stortinget 2022»](#) om at offentlige virksomheter bør begynne å betale for slike tjenester med penger fremfor data.

Mye av den offentlige samtalen har flyttet seg til sosiale medier de siste årene. Brukere av Facebook har opplevd å få kontoen sin hacket, for så å bli nektet og kunne ta den i bruk igjen etter å ha vært i kontakt med Facebooks brukerstøtte. For en politiker kan en slik hendelse hindre kontakt med oss som velgere. Borgere som velger å ikke være på Facebook risikerer på sin side å ikke få sine barn invitert til barnebursdager eller motta informasjon fra skolens foreldreutvalg.

Hva er «digitalisering»?

«Digitalisering» er et litt ullent begrep – som mye annet som er knyttet til bruk av teknologi. I store trekk handler det om samfunnsutvikling og tjenesteutvikling. Teknologiens rolle er at den muliggjør nye måter å understøtte samfunns- og tjenesteutvikling.

Vi må gå «fra Nokia til iPhone» i offentlig sektor

Det offentlige Norge var tidlig ute med å ta i bruk digitale teknologier – litt på samme måte som at Nokia var verdensledende innen mobiltelefoni frem til Apple lanserte iPhone i 2007. På få år tok smarttelefoner over markedet med telefoner som ble bedre og bedre både med hensyn på programvare og apparater.

Realiseringen av smarte digitale tjenester fra det offentlige betyr en transformasjon fra systemene som erstattet papir (Nokia som erstattet fasttelefon) til systemer som er bygget for en digital verden i løpende endring (iPhone).

Vi trenger politikere som ikke bare legger strategier, men også bevilger ressurser og etablerer kontrollmekanismer som sikrer at hele samfunnet kan nyttiggjøre seg data og redusere friksjon mellom borgere, offentlig sektor og næringslivet. Videre må politikerne være sikre at borgerne i Norge ikke må avgi sine personopplysninger og brukerdata som betaling for å benytte seg av samfunnsomfattende sosiale medier.

De nevnte problemstillingen og flere med vil bli gjenstand for ytterligere aktivitet fra NorStellas side i løpet av 2022.